

Дадатковыя выразы

Варыянт 1

1. **Bona valetūdo melior est quam maxīmae divitiae.** – Добрае здароўе лепш за самае вялікае багацце.
 2. **Concordia res parvae crescunt.** – Згодай узвялічваюцца і малыя справы.
 3. **Delicias habet omne suas et gaudia tempus.** – Усякі час мае свае задавальненні і радасці.
 4. **Homīni cibus utilissīmus est simplex.** – Простая ежа – самая карысная.
 5. **Melius est puēro flere, quam senes.** – Лепш плакаць у дзяцінстве, чым у старасці.
 6. **Mens vertitur cum fortūna.** – Склад думак змяняецца са зменай грамадскага становішча.
 7. **Minus habeo, quam sperāvi, sed fortasse plus sperāvi, quam debui.** – Я атрымаў менш, чым чакаў, але, магчыма, я больш чакаў, чым трэба было.
 8. **Mores cuique sui fingunt fortūnam.** – Нравы кожнаму вызначаюць яго лёс.
 9. **Mundus hic est quam optīmus.** – Гэты свет самы лепшы.
 10. **Nemo nascitur sapiens, sed fit.** – Мудрымі не нараджаюцца, імі робяцца.
-

Дадатковыя выразы

Варыянт 2

1. **Non in loco ridēre pergrāve est malum.** – Смяяцца не своечасова – вельмі вялікая загана.
2. **Nulla fere causa est, in qua non femīna litem movērit.** – Няма такой справы, у якой не пачала б спрэчку жанчына.
3. **Praestat aliquid superesse quam deesse.** – Лепш хай застанецца, чым не хопіць.
4. **Sera parsimonia in fundo est.** – Позна берагчы, калі відаць дно.
5. **Si vis vincēre, disce pati.** – Жадаеш перамагаць – вучыся цярпенню.
6. **Simul consilium cum re amisisti?** – Няўжо з грашыма ты страціў розум?
7. **Spero, sic moriar, ut mortuus non erubescam.** – Спадзяюся, я так памру, што мёртвы не пасаромеюся.
8. **Ubi rerum testimonia adsunt, quid opus est verbis?** – Калі справа кажа сама за сябе, навошта словы?
9. **Una salus victis nullam sperāre salūtem.** – Адно выратаванне для пераможаных – не спадзявацца на выратаванне.
10. **Varium et mutabile semper femīna.** – Жанчына заўсёды зменлівая і нясталая.

Дадатковыя выразы
Варыянт 3

1. **Ab exterioribus ad interiōra.** – Ад знешняга да ўнутранага.
 2. **Absentem laedit, qui cum ebrio litigat.** – Хто спрачаецца з п'яным, той ваюе з ценем.
 3. **Accidit in puncto, quod non speratur in anno.** – У адно імгненне здараецца тое, на што не спадзяешся гадамі.
 4. **Conscia mens recti fama mendacia ridet.** – Чыстае сумленне смяецца над ілжывымі чуткамі.
 5. **Contraria contrariis curantur.** – Процілеглае лечыцца процілеглым.
 6. **Donec eris felix, multos numerabis amicos.** – Пакуль ты будзеш удачлівы, у цябе будзе шмат сяброў (Авідзій).
 7. **Eo, quocumque pedes ferunt.** – Іду, куды нясуць ногі.
 8. **Homines, quo plura habent, eo cupiunt ampliōra.** – Чым больш людзі маюць, тым больш прагнуць мець.
 9. **Ignoscito saepe alteri, nunquam tibi.** – Іншым даруй, сабе – ніколі.
 10. **Melius non incipient, quam desinent.** – Лепш не пачынаць, чым спыняцца напаўдарозе.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 4

1. **Natura est semper invicta.** – Прырода заўсёды непераможная.
2. **Nemo liber est, qui corpori servit.** – Той нявольнік, хто раб свайго цела.
3. **Nihil est difficile volenti.** – Нішто не цяжка для таго, хто імкнецца.
4. **Non omne est aurum, quod splendet.** – Не ўсё золата, што блішчыць.
5. **Non omnis error stultitia est dicenda.** – Не кожную памылку варта зваць дураццю.
6. **Nulla tempestas magna perdurat.** – Вялікая бура не бывае працяглай.
7. **Praevenire melius est, quam praeveniri.** – Лепш апярэдзіць, чым апярэдзяць цябе.
8. **Spes est ultimum adversarium rerum solatium.** – Надзея – апошняе суцяшэнне ў няшчасце.
9. **Vel sapientissimus errare potest.** – І самы мудры можа памыляцца.
10. **Ver hiemem sequitur, sequitur post triste serenum.** – Вясна ідзе за зімою, радасць ідзе за смуткам

Дадатковыя выразы
Варыянт 5

1. **Amicitia semper prodest, amor et nocet.** – Сяброўства заўсёды карыснае, а каханне можа і нашкодзіць.
 2. **Amicos res secundae parant, adversae probant.** – Шчасце дае сяброў, няшчасце выпрабоўвае іх.
 3. **Arcus nimium tensus rumpitur.** – Занадта нацягнутая струна лопаецца.
 4. **Curae leves loquuntur, ingentes stupent.** – Малы смутак кажа, вялікі – нямае.
 5. **Facile dictu, difficile factu.** – Лёгка сказаць, цяжка зрабіць.
 6. **Fecundi calices quem non fecere disertum!** – Каго не рабілі красамоўным поўныя кубкі!
 7. **Industriae nil impossibile.** – Для стараннага няма нічога немагчымага.
 8. **Litterarum radices amarae, fructus dulces sunt.** – Карані навукі горкія, плады – салодкія.
 9. **Multi sunt vocati, pauci vero electi.** – Шмат запрошаных, але мала абраных.
 10. **Multum sibi adjicit virtus lacessita.** – Дабрадзейнасць узрастае, калі яе падвяргаюць выпрабаванням.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 6

1. **Nemo mortalium omnibus horis sapit.** – Ніхто са смертных не бывае мудрым заўсёды.
2. **Nihil est pejus amico falso.** – Нічога няма горш за ілжывага сябра.
3. **Nulla regula sine exceptione, sed exceptio non impedit regulam.** – Няма правіла без выключэння, але выключэнне не замінае правілу.
4. **Omnia fert aetas, animum quoque.** – Гады выносяць усё, нават памяць.
5. **Patriae fumus igne alieno luculentior.** – Дым айчыны ярчэй агню чужыны.
6. **Principes mortales, res publica aeterna.** – Кіраўнікі смяротныя, дзяржава вечная.
7. **Procul ex oculis – procul ex mente.** – З вачэй далоў – з галавы прэч; з ваччу сышоў і з памяці зваліўся; як з вачэй, то і з думкі.
8. **Temperantia est custos vitae.** – Памяркоўнасць – захавальніца жыцця.
9. **Ultra posse nemo obligatur.** – Ніхто не абавязаны звыш немагчымага.
10. **Veritas nimis saepe laborat, extinguitur numquam.** – Праўда часта бывае бездапаможнай, але не ніколі не гіне.

Дадатковыя выразы
Варыянт 7

1. **Acceptissīma semper munēra sunt, auctor quae pretiōsa facit.** – Мілей за ўсё тыя падарункі, што дорыць дарагі нам чалавек.
 2. **Amittit merito proprium, qui aliēnum appetit.** – Сваё дабро губляе той, хто жадае чужое.
 3. **Antīqua quae nunc sunt, fuērunt olim nova.** – Тое, што цяпер старое, было калісьці новым.
 4. **Bene vincit, qui se vincit in victoria.** – Сапраўды перамагае той, хто атрымаўшы перамогу, перамагае сябе.
 5. **Bono ingenio me esse ornātum, quam multo auro mavōlo.** – Лепшае ўпрыгожванне для мяне – прыемны характар, а не гара золата.
 6. **Calvitium non est vitium, sed prudentiae indicium.** – Лысіна не загана, а сведчанне мудрасці.
 7. **Ex minimis seminibus nascuntur ingentia.** – З малога насення вырастаюць вялікія [дрэвы].
 8. **Ferunt summōs fulgura montes.** – Маланкі б'юць у высокія горы.
 9. **Homīnis mens discendo alitur cogitandōque.** – Чалавечы розум сілкуецца навукай і разважаннем.
 10. **In pace leōnes, in proelio cervi.** – У мірны час – ільвы, у бітве – алені.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 8

1. **Innocens credit omni verbo.** – Прастадушны верыць любому слову.
2. **Mendāci homīni verum quidem dicenti credere non solēmus.** – Хлусліваму чалавеку мы не верым, нават калі ён гаворыць праўду.
3. **Nihil aliud curo, quam ut bene vivam.** – Ні пра што так не клапачуся, як пражыць годна.
4. **Non annumerāre verba, sed appendere.** – Словы варта не лічыць, а ўзважваць.
5. **Prius quam incipias, consulto opus est.** – Перш чым пачаць, абдумай.
6. **Quale opus est, tale est praemium.** – Якая праца, такая і ўзнагарода.
7. **Quod in corde sobrii, id est in lingua ebrii.** – Што цвярозы думае, п'яны скажа.
8. **Tantum possumus, quantum scimus.** – Гэтулькі можам, колькі ведаем.
9. **Vacua vasa plurimum sonant.** – Пусты посуд гучна звініць.
10. **Voluntas est superior intellectu.** – Воля стаіць над мысленнем.

Дадатковыя выразы
Варыянт 9

1. **Amantium irae amōris integratio est.** – Сваркі закаханых – узнаўленне кахання.
 2. **Bona opinio homīnum tutior pecunia est.** – Добрая думка людзей больш трывалая, чым грошы.
 3. **Cave illum semper, qui tibi imposuit semel.** – Увесь час сцеражыся таго, хто ашукаў цябе хоць бы аднойчы.
 4. **Cogitationēs posteriōres saepe sunt meliōres.** – Пазнейшыя думкі часцей лепш за [папярэднія].
 5. **Corrige praeteritum, praesens rege, cerne futurum.** – Аналізуй мінулае, кіруй сучаснасцю, прадугледжвай будучыню.
 6. **Homīnes nihil agendo discunt male agere.** – Нічога не робячы, людзі вучацца рабіць благое.
 7. **In patria natus non est prophēta vocātus.** – Няма прарока ў сваёй айчыне.
 8. **Ira odium gignit, concordia nutrit amōrem.** – Гнеў спараджае нянавіць, згода выкормлівае любоў.
 9. **Labor et patientia omnia vincunt.** – Цярпенне і праца ўсё перамагаюць.
 10. **Longum iter est per praeepta, breve et effīcax per exempla.** – Доўгі шлях павучанняў, кароткі ж і паспяховы праз прыклады.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 10

1. **Maximis minimisque corporibus par est dolor vulneris.** – Боль ад раны аднолькавая і для вялікіх, і для маленькіх цел.
2. **Nil actum credens, dum quid superesset agendum.** – Калі засталася яшчэ штосьці дарабіць, лічы, што нічога не зроблена.
3. **Nimum altercando veritas amittitur.** – У празмернай спрэчцы губляецца праўда.
4. **Novos amicos dum paras, vetēres cole.** – Новых сяброў набывай, а старых не забывай.
5. **Nummis praestat carere, quam amicis.** – Лепш быць без грошай, чым без сяброў.
6. **Praeterita mutare non possumus.** – Мы не можам змяніць мінулага.
7. **Quam semel errare, melius terve rogare.** – Лепш тры разы спытаць, чым адзін раз памыліцца.
8. **Qui nimis propere, minus prospere.** – Хто занадта спяшаецца, той цяжкія няўдачу.
9. **Saepe summa ingenia in occulto latent.** – Часта вялікія таленты ўтоены.
10. **Unusquisque sua novērit ire via.** – Кожны хай ідзе сваёй дарогай.

Дадатковыя выразы
Варыянт 11

1. **Aliēna vitia in oculis habēmus, a tergo nostra sunt.** – Чужыя заганы ў нас на вачах, нашы за плячыма.
 2. **Amor non est medicabilis herbis.** – Няма ад кахання лекаў.
 3. **Bonos mores corrumpunt congressus mali.** – Благія сувязі псуюць добрыя норавы.
 4. **Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.** – Расце любоў да грошай, калі яны павялічваюцца.
 5. **Cum feriunt unum, non unum fulmīna terrent.** – Маланкі, калі трапляюць у аднаго, палохаюць многіх.
 6. **Emas non quod opus est, sed quod necesse est.** – Купляй не тое, што трэба, а тое, што неабходна.
 7. **Generōsus animos labor nutrit.** – Праца сілкуе высакародныя сэрцы.
 8. **Graviōres et difficiliōres animi sunt morbi, quam corpōris.** – Хваробы душы цяжэй і складаней за хваробы цела.
 9. **Homo doctus in se semper divitias habet.** – Вучоны чалавек мае багацце ў самім сабе.
 10. **Jucunda memoria est praeteritōrum malōrum.** – Успамін пра мінулыя нягоды прыемны.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 12

1. **Libērum arbitrium indifferentiae.** – Поўная свабода выбару.
2. **Non aliter vives in solitudine, aliter in foro.** – Будзь аднолькавы і сам-насам, і на людзях.
3. **Non tutae sunt cum regibus facetiae.** – Жарты з царамі небяспечныя.
4. **Omne vitium semper habet patrocinium.** – Любая загана знаходзіць сабе апраўданне.
5. **Qui nescit tacere, nescit et loqui.** – Хто не ўмее маўчаць, не ўмее і размаўляць.
6. **Quod uni dixeris, omnibus dixeris.** – Што скажаш аднаму, скажаш усім.
7. **Saepe est sub pallio sordido sapientia.** – Часта пад брудным рызём хаваецца мудрасць.
8. **Sapiens nil affirmat, quod non probet.** – Разумны нічога не сцвярджае без доказаў.
9. **Tempora mutantur et nos mutamur in illis.** – Часы змяняюцца і мы змяняемся з імі (Авідзій).
10. **Vere scire est per causas scire.** – Сапраўдныя веды – у пазнанні прычыны.

Дадатковыя выразы
Варыянт 13

1. **Ad turpia nemo obligātur.** – Да ганебнага ніхто не абавязваецца.
 2. **Ad virtūtem via ardua est.** – Да мужнасці дарога цяжкая.
 3. **Beāte vivēre est honeste vivēre.** – Жыць шчасліва – значыць жыць сумленна.
 4. **De duōbus malis minus est semper eligendum.** – З двух зол заўсёды варта выбіраць меншае.
 5. **Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.** – Калі не даецца далёкае, вазьмі тое, што пад рукой.
 6. **Felicitas humana numquam in eodem statu permānet.** – Чалавечае шчасце ніколі не бывае трывалым.
 7. **Felicitas multos habet amicos.** – У шчасця шмат сяброў.
 8. **Fortiter malum qui patitur, idem post potitur bonum.** – Хто можна пераносіць гора, той дабіваецца шчасця.
 9. **Incertus animus dimidium sapientiae est.** – Сумнеў – палова мудрасці.
 10. **Non bene pro toto libertas venditur auro.** – Ганебна прадаваць свабоду за золата.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 14

1. **Non esse cupidum pecunia est, non esse emācem vectigal est.** – Не быць пражным – ужо багацце, не быць марнатраўным – прыбытак.
2. **Nullum verum infert falsum.** – Ніякая праўда не вядзе да няпраўды.
3. **Omnes, quantum potes, juva.** – Усім, колькі можаш, дапамагай.
4. **Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta.** – Не ўсім адно і тое ж аднолькава карысна.
5. **Qui nimium propērat, serus absolvit.** – Хто занадта спяшаецца, той пазней завершыць.
6. **Qui non nobiscum, adversus nos est.** – Хто не з намі, той супраць нас.
7. **Reprehensio calumnia vacare debet.** – Крытыка павінна быць вольнай ад паклёпу.
8. **Seni desunt vires, juveni – scientiae.** – Старому бракуе сіл, юнаку – ведаў.
9. **Simulans amicum inimicus inimicissimus.** – Самы небяспечны вораг той, хто прыкідваецца сябрам.
10. **Vetus amor non sentit robiginem.** – Старое каханне не ржаве.

Дадатковыя выразы
Варыянт 15

1. **Ad impossibilia nemo obligātur.** – Да немагчымага ніхто не абавязваецца.
 2. **Aut cum scuto, aut in scuto.** – Са шчытом ці на шчыце.
 3. **Bis ad eundem lapīdem offendere.** – Двойчы спатыкнуцца аб той самы камень.
 4. **Famam curant multi, pauci conscientiam.** – Шматлікія клапацяцца пра славу, але нешматлікія – пра сумленне.
 5. **Grata superveniet, quae non sperabitur, hora.** – Прыемнае імгненне, якога не чакаеш.
 6. **Homo imprōbus beātus non est.** – Несумленны чалавек не бывае шчаслівы.
 7. **In magnis et voluisse sat est.** – У вялікіх справах дастаткова і аднаго жадання.
 8. **Indigne vivit, per quem non vivit alter.** – Ганебна жыве той, хто не дае жыць іншым.
 9. **Mendax in uno mendax in omnibus.** – Хлуслівы ў адным хлуслівы ва ўсім.
 10. **Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est.** – Бядняк не той, хто менш мае, а той, хто большага жадае.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 16

1. **Nutritur vento, vento restinguitur ignis.** – Агонь ветрам падтрымліваецца, ад ветру і згасе.
2. **Procēras dejicit arbōres procella vehēmens.** – Моцная бура валіць нават высокія дрэвы.
3. **Quae fuērunt vitia, mores sunt.** – Што было заганамі, цяпер норавы.
4. **Qui ventum seminat, turbīnem metet.** – Хто сее вецер, той пажне буру.
5. **Quod non licet, acrius urit.** – Недазволенае прыцягвае мацней.
6. **Quod satis est, plus quam satis est.** – Чаго дастаткова, таго ўжо занадта.
7. **Sapiens ipse fingit fortunam sibi.** – Мудры сам стварае ўласнае шчасце.
8. **Scripta manent in saecūla saeculūrum.** – Напісанае застаецца на векі вечныя.
9. **Servītus est postrēmum malōrum omnium.** – Няволя – найвялікшае з усіх няшчасцяў.
10. **Tanta vis probitātis est, ut eam etiam in hoste diligāmus.** – Сіла непадкупнасці такая, што мы яе шануем нават у ворага.

Дадатковыя выразы
Варыянт 17

1. **Ad narrandum, non ad probandum.** – Для апавядання, а не для даказвання.
 2. **Cave, quid dicas, quando et cui.** – Сачы, што кажаш, калі і каму.
 3. **Divitiae et honores incerta et caduca sunt.** – Багацце і ўшанаванні няўстойлівыя і недаўгавечныя.
 4. **Facile omnes, cum valēmus, recta consilia aegrōtis damus.** – Калі мы здаровыя, то лёгка даем хворым добрыя парады.
 5. **Gravissimum est imperium consuetudinis.** – Сіла звычкі вельмі ўстойлівая.
 6. **Instantia est mater doctrīnae.** – Упартасць – маці навукі.
 7. **Juvenes plura loquuntur, senes utiliōra.** – Маладыя кажучь больш, старыя – карысней.
 8. **Male facere qui vult, nunquam non causam invenit.** – Ахвотнік нашкодзіць заўсёды знойдзе чынік.
 9. **Melius est nomen bonum, quam magnae divitiae.** – Лепш добрае імя, чым вялікае багацце.
 10. **Occasio aegre offertur, facile amittitur.** – Зручны выпадак рэдка з’яўляецца, але лёгка губляецца.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 18

1. **Potior visa est periculōsa libertas quiēto servitio.** – Лепш свабода, поўная небяспекі, чым спакойнае рабства.
2. **Quem medicamenta non sanant, natūra sanat.** – Каго не лечаць лекі, лечыць прырода.
3. **Quidquid vides, currit cum tempore.** – Усё, што ты бачыш, праходзіць з часам.
4. **Recte facti fecisse merces est.** – Узнагародай за добрую справу служыць яе здзяйсненне.
5. **Satis eloquentiae, sapientiae parum.** – Красамоўства досыць, мудрасці мала.
6. **Scientia difficilis, sed fructuōsa.** – Навука цяжкая, але плённая.
7. **Si melius quid habes, arcesse, vel imperium fer.** – Калі ёсць у цябе лепей, падзяліся, не маеш – бяры, што даюць.
8. **Sibi bene facit, qui bene facit amico.** – Сабе робіць дабро той, хто робіць дабро сябру.
9. **Turpe est aliud loqui, aliud sentire.** – Ганебна адно гаварыць, а другое думаць.
10. **Urbes constituit aetas, hora dissolvit.** – Гарады ствараюцца стагоддзямі, а руйнуюцца ў адну гадзіну.

Дадатковыя выразы
Варыянт 19

1. **Aditum nocendi perfido praestat fides.** – Давер, аказаны вераломнаму, дае яму магчымасць шкодзіць.
 2. **Bene dignoscitur – bene curatur.** – Добра распазнаецца – добра вылечваецца.
 3. **Cruditatis mater avaritia est.** – Прагнасць – маці жорсткасці.
 4. **Est foculus proprius multo pretiosior auro.** – Хатні ачаг нашмат каштоўней за золата.
 5. **Generosi animi et magnifici est juvare et prodesse.** – Уласціvasць высакароднага і велікадушнага – дапамагаць і прыносіць карысць.
 6. **Gravissimi sunt morsus irritatae necessitatis.** – Укусы раз’юшанай неабходнасці найбольш небяспечныя.
 7. **Homo, qui tacere nescit, nescit dicere.** – Чалавек, які не ўмее маўчаць, не ўмее і гаварыць.
 8. **Ignoranti, quem portum petat, nullus ventus secundus est.** – Няма спадарожнага ветру для таго, хто не ведае, да якога порта прычаліць.
 9. **Inter vepres rosae nascuntur.** – І сярод цярноўніку растуць ружы.
 10. **Malum consilium consultori pessimum est.** – Злосны намер паварочваецца супраць таго, хто яго задумаў.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 20

1. **Melius est prudenter tacere, quam inaniter loqui.** – Лепш разважліва маўчаць, чым дарма гаварыць.
2. **Nemo potest regere, nisi patiens.** – Ніхто не можа кіраваць, не ўмеючы падпарадкоўвацца.
3. **Pompa mortis magis terret, quam mors ipsa.** – Больш за саму смерць палохае тое, што яе суправаджае.
4. **Qui quae vult dicit, quae non vult audiet.** – Хто кажа, што жадае, пачуе, чаго і не жадае.
5. **Risu inepto res ineptior nulla est.** – Няма нічога дурней за дурны смех.
6. **Saeculorum novus nascitur ordo.** – Нараджаецца новы парадак стагоддзяў.
7. **Sera nunquam est ad bonos mores via.** – Ніколі не позна пачаць сумленнае жыццё.
8. **Sine labore non erit panis in ore.** – Без працы не будзе хлеба ў роце.
9. **Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.** – Хай не хопіць сіл, але пахвальна само жаданне.
10. **Velox consilium sequitur poenitentia.** – За паспешным рашэннем ідзе раскаянне.

Дадатковыя выразы
Варыянт 21

1. **Ad cogitandum et agendum homo natus est.** – Чалавек народжаны для думкі і дзеяння.
2. **Beneficia non obtruduntur.** – Дабрадзейства не навязваюць.
3. **Cancrum recta ingrēdi doces.** – Вучыць рака ісці наперад.
4. **Cum bonis bonus eris, cum malis pervertēris.** – З добрымі людзьмі будзеш добрым, з дрэннымі – сапсуешся.
5. **Dictis facta respondeant.** – Хай справы адпавядаюць словам.
6. **Hoc est vivēre bis, vita posse priōre frui.** – Умець атрымліваць асалоду – значыць жыць двойчы.
7. **Honeste vivēre, altērum non laedēre, suum tribuēre.** – Жыць сумленна, не рабіць зло іншым, аддаваць кожнаму сваё.
8. **Honestus rumor altērum patrimonium est.** – Добрая рэпутацыя замяняе спадчыну.
9. **In divitiis inōpes, quod genus egestātis gravissimum est.** – Патрэба ў багацці – самы цяжкі від галечы.
10. **Invidia festos dies non agit.** – Зайздрасць святы не святкуе.

Дадатковыя выразы
Варыянт 22

1. **Nihil agendo male agēre discimus.** – Нічога не робячы, мы вучымся рабіць дрэннае.
2. **Primus clamor atque impētus rem decernit.** – Першы націск і першыя крыкі вырашаюць справу.
3. **Qui non proficit, deficit.** – Хто не рухаецца наперад, той адстае.
4. **Qui quaerit, inveniet, pulsanti aperiētur.** – Хто шукае, той знойдзе, хто стукаецца, таму адкрыюць.
5. **Scopae recentiores semper meliores.** – Новыя мётлы заўсёды лепш.
6. **Serēno quoque coelo aliquando tonat.** – І ў ясным небе бывае гром.
7. **Sua cuique fortuna in manu est.** – Уласнае шчасце ў кожнага ў руках.
8. **Suavis laborum est praetorium memoria.** – Прыемна ўспомніць пра былыя справы.
9. **Summam nec metuas diem, nec optes.** – Не бойся апошняга дня, але і не заклікай яго.
10. **Voluntatem potius quam verba considerari oportet.** – Варта больш звяртаць увагу на намеры, чым на словы.

Дадатковыя выразы
Варыянт 23

1. **Amicum laedere ne joco quidem licet.** – Не варта крыўдзіць сябра нават жартам.
 2. **Amor, ut lacrima, ab oculo oritur, in cor cadit.** – Каханне, як сляза – з вачэй нараджаецца, на сэрца падае.
 3. **Bonum ad virum cito moritur iracundia.** – У добрага чалавека гнеў праходзіць хутка.
 4. **Consuetudinis magna vis est.** – Сіла звычкі вялікая.
 5. **Doctrina multiplex, veritas una.** – Вучэнняў шмат, праўда адна.
 6. **Facundus est error, cum simplex sit veritas.** – Хлусня – красамоўная, праўда – простая.
 7. **Iniquissimam pacem justissimo bello anteferro.** – Самаму несправядліваму міру я аддаю перавагу перад самай справядлівай вайной.
 8. **Laudator temporis praesentis.** – Той, хто хваліць сучаснасць.
 9. **Non in omnes omnia conveniunt.** – Не ўсё падыходзіць усім.
 10. **Non numeranda, sed ponderanda argumenta.** – Доказы трэба не лічыць, а ўзважваць.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 24

1. **Non omne, quod licet, honestum est.** – Не ўсё дазволенае годна павагі.
2. **Nusquam nec malum malo, nec vulnus curatur vulnere.** – Зло не лечаць злом, а рану ранай.
3. **Omnis comparatio claudicat.** – Усякае параўнанне кульгае.
4. **Parva saepe scintilla contempta magnum excitat incendium.** – Часта маленькая іскра выклікае вялікі пажар.
5. **Quo quisque est doctor, eo est modestior.** – Наколькі чалавек адукаваны, настолькі ён сціплы.
6. **Sapiens bonum fert modice, fortiter malum.** – Мудры пераносіць шчасце стрымана, а няшчасце – мужна.
7. **Secreto amicos admone, lauda palam.** – Ганьбуй сяброў сам-насам, а хвалі публічна.
8. **Sunt delicta, quibus ignovisse velimus.** – Ёсць праступкі, якія мы лічым за лепшае не заўважаць.
9. **Tamdiu discendum est, quamdiu vivis.** – Колькі жывеш, гэтулькі і вучыся.
10. **Unus pro omnibus et omnes pro uno.** – Адзін за ўсіх і ўсё за аднаго.

Дадатковыя выразы
Варыянт 25

1. **Amīcum perdēre est damnōrum maxīmum.** – Страта сябра – найвялікшая страта.
 2. **Cave tibi a cane muto et aqua silente.** – Сцеражыся ціхага сабакі і спакойнай вады.
 3. **Deliberando discitur sapientia.** – Мудрасці вучацца разважаннем.
 4. **Extrēmis malis extrēma remedia.** – Супраць крайняга зла крайнія меры.
 5. **Facilius est apta dissolvēre, quam dissipāta connectēre.** – Лягчэй падзяліць злучанае, чым злучыць падзеленае.
 6. **Homīnis est errāre, insipientis perseverāre.** – Чалавеку ўласціва памыляцца, дурню – упарціцца.
 7. **Ignavia est jacēre, dum possis surgēre.** – Маладушнасць – ляжаць, калі можаш падняцца.
 8. **Impērat aut servit collecta pecunia cuique.** – Для адных багацце – слуга, для іншых – гаспадар.
 9. **Insperāta accīdit magis saepe, quam qua speres.** – Нечаканае здараецца часцей за чаканае.
 10. **Non rebus me, sed mihi submittēre conor.** – Імкнуся падпарадкоўваць рэчы сабе, а не сябе рэчам.
-

Дадатковыя выразы
Варыянт 26

1. **Nulla aetas ad discendum sera.** – Вучыцца ніколі не позна.
2. **Nullis amor est sanabilis herbis.** – Няма лекаў ад кахання.
3. **Pecunia est ancilla, si scis uti, si nescis, domīna.** – Умееш карыстацца грашыма – яны служаць табе, а калі няма – ты ім.
4. **Rebus in adversis melius sperāre memento.** – У няшчасці спадзявайся на лепшае.
5. **Seditio civium hostium est occasio.** – Нязгода грамадзян – нагода для ворагаў.
6. **Tempōre felīci multi numerantur amīci.** – У шчаслівыя часы бывае шмат сяброў.
7. **Trita via recedēre periculōsum.** – Небяспечна адыходзіць ад пракладзенай дарогі.
8. **Ulcēra anīmi sananda magis, quam corpōris.** – Душэўныя раны лечацца цяжэй за цялесныя.
9. **Utile non debet per inutile vitiāri.** – Правільнае не трэба скажаць няправільным.
10. **Virtus sola homīnes beātos reddit.** – Толькі дабрадзейнасць робіць людзей шчаслівымі.

Дадатковыя выразы
Варыянт 27

1. **Adhibenda est in jocando moderatio.** – У жартах варта ведаць меру.
2. **Agnosco vetēris vestigia flammae.** – Пазнаю сляды былога полымя.
3. **Consultor homīni tempus utilissimus.** – Час – лепшы дарадца.
4. **Deliberandum est diu, quod statuendum est semel.** – Тое, што вырашаецца раз і назаўжды, трэба доўга абдумваць.
5. **Ex ore parvulōrum veritas.** – З вуснаў немаўлят – праўда.
6. **Excitare fluctus in simpulo.** – Падняць буру ў шклянцы вады.
7. **Facta sunt verbis difficiliōra.** – Лягчэй сказаць, чым зрабіць.
8. **Fortis imaginatio genērat casum.** – Моцнае ўяўленне нараджае падзею.
9. **Homo totiens moritur, quotiens amittit suos.** – Чалавек гэтулькі раз памірае, колькі губляе сваіх блізкіх.
10. **Ingrāto homīne terra pejus nihil creat.** – Нічога горшага за няўдзячнага чалавека зямля не нараджае.

Дадатковыя выразы
Варыянт 28

1. **Nascentes morimur, finisque ab origine pendet.** – Нараджаючыся, мы паміраем, і канец абумоўлены пачаткам.
2. **Nihil agendi dies est longus.** – Доўгі дзень для таго, хто нічога не робіць.
3. **Pelle sub agnina latitat mens saepe lupina.** – Пад шкурай ягня часта хаваецца нораў ваўка.
4. **Praestat cum dignitate cadere, quam cum ignominia vivere.** – Лепш загінуць з гонарам, чым жыць у ганьбе.
5. **Quo timoris minus est, eo minus ferme periculi est.** – Чым менш страх, тым менш звычайна небяспека.
6. **Sapiens semper beatus est.** – Мудрэц заўсёды шчаслівы.
7. **Satius est supervacua discere, quam nihil.** – Лепш вывучыць лішняе, чым нічога не вывучыць.
8. **Veritas odium parit, obsequium amicos.** – Шчырасць стварае ворагаў, а ліслінасць – сяброў.
9. **Viribus unitis res parvae crescunt.** – З аб'яднаннем высілкаў растуць і малыя справы.
10. **Voluntas, e difficili data, dulcissima est.** – Задавальненне, здабытае з цяжкасцю, – самае прыёмнае.

Дадатковыя выразы
Варыянт 29

1. **Ad captandum benevolentiam.** – Для набыцця прыхільнасці.
2. **Aestas non semper durābit: condite nidos.** – Лета не вечнае: віце гнёзды.
3. **Aetate fruere, mobili cursu fugit.** – Атрымлівай асалоду ад жыцця, яно такое хуткабежнае.
4. **Avārus animus nullo satiatur lucro.** – Скупая душа не наесца ніякім багаццем.
5. **Desidia est initium omnium vitiōrum.** – Гультайства – пачатак усіх заган.
6. **Etiam post malam segētem serendum est.** – І пасля дрэннага ўраджаю трэба сеяць.
7. **Fallāces sunt rerum species.** – Вонкавы выгляд зманлівы.
8. **Fatum est series causārum.** – Лёс – гэта шэраг чыннікаў.
9. **Festinatiōnis comites sunt error et poenitentia.** – Спадарожнікі паспешнасці – памылка і раскаянне.
10. **Homines caecos reddit cupiditas.** – Жарсць робіць людзей сляпымі.

Дадатковыя выразы
Варыянт 30

1. **Impedit ira animum, ne possit cernere verum.** – Гнеў не дазваляе розуму спазнаць праўду.
2. **Iniquum est quemque ex veste aestimare.** – Несправядліва ацэньваць каго-небудзь па вопратцы.
3. **Justitia nihil expetit praemii.** – Справядлівасць не патрабуе ніякай узнагароды.
4. **Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria.** – Не мае сэнсу стараннасць, калі дарэмна тое, што мы робім.
5. **Omne verum omni vero consonat.** – Усе праўды згодныя адна з адной.
6. **Omnium rerum vicissitudo est.** – Усё падлягае змене.
7. **Plus exempla quam peccata nocent.** – Прыклады прычыняюць больш шкоды, чым злачынствы; дрэнныя прыклады горш за памылкі
8. **Qui sibi semitam non sapiunt, alteri non monstrant viam.** – Хто сабе сцежку не пракладзе, той нікому не пакажа шлях.
9. **Rerum natura nullam nobis dedit cognitiōnem finium.** – Прырода не дала нам веды пра межы рэчаў.
10. **Verum plus uno esse non potest.** – Больш адной праўды быць не можа.